

7330

۵۰۰

۱

۱۶۸

نمزم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.KetabD.ir

درآمدی بر تفسیر و تأویل عرفانی در قرآن کریم

نگارش:

علی کریم پور قراملکی

سرشناسه: کریم پور قراملکی، علی
 عنوان و نام پدیدآور: درآمدی بر تفسیر و تأویل عرفانی در قرآن کریم / نگارش علی کریم پور قراملکی
 مشخصات نشر: تهران: قم: ادباء، ۱۳۹۷-
 مشخصات ظاهری: ۱۶۸ ص
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۶۴-۲۹-۹
 وضعیت فهرست نویسی: فیا.
 یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۶۷-۱۶۸؛ همچنین به صورت زیر نویس
 موضوع: تفسیر-فن
 موضوع: قرآن و علوم
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ د ۴ ک ۹۱/۵ BP
 رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۷۱
 شماره کتابشناسی: ۹۷۴۲۵۶۵

انتشارات ادباء

قم / خیابان آیت الله مرعشی نجفی / پاساژ قدس / طبقه بالا

پلاک ۱۸۸ / نشر ادباء / صدرالادبانی

odaba_publication1388@yahoo.com

تلفن: ۳۷۷۴۴۶۸۴ - ۳۷۷۴۲۰۲۹ فاکس: ۳۷۷۴۰۴۸۰

درآمدی بر تفسیر و تأویل عرفانی در قرآن کریم

ناشر: ادباء

مؤلف: علی کریم پور قراملکی

مدیر مسئول: سید شهرام صدرالادبانی

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

سال چاپ: ۱۳۹۷ هـ ش

چاپ: زمزم

قطع و تعداد صفحات: رقعی / ۱۶۸ صفحه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۶۴-۲۹-۹

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

فهرست عناوین

پیشگفتار.....	۹
فصل اول: کلیات و پیش نیازها.....	۱۱
طرح مسأله.....	۱۳
مبانی در لغت و اصطلاح.....	۱۴
تفسیر در لغت و اصطلاح.....	۱۵
جواز و عدم جواز تفسیر قرآن؛.....	۱۷
دلایل ضرورت تفسیر.....	۱۸
انواع تفسیر.....	۱۹
۱. تفسیر ظاهری.....	۲۰
۲. تفسیر باطنی.....	۲۰
روش های تفسیری.....	۲۰
تعریف روشهای تفسیر.....	۲۰
۱. تفسیر روائی.....	۲۱
۲. تفسیر قرآن به قرآن؛.....	۲۲
تحلیل و بررسی شیوه:.....	۲۸
۳. تفسیر علمی یا تجربی:.....	۳۰
تحلیل و بررسی شیوه.....	۳۱
۴. شیوه تفسیر عقلی:.....	۳۳
علل بهره وری از عقل در تفسیر قرآن:.....	۴۰
عقل در لغت و اصطلاح:.....	۴۵
رویکردهای مختلف در نقش عقل:.....	۴۷
نقش عقل با رویکرد افراطی و عقل محور:.....	۴۸
نقد و بررسی:.....	۵۱
رویکرد تفریطی و عقل ستیز:.....	۵۲

۵۳.....	نقد و بررسی:
۵۵.....	رویکرد اعتدالی و ضابطه مند:
۵۹.....	منزلت عقل در فهم و تفسیر قرآن:
۶۳.....	نمونه تاریخی از تعارض آراء در جایگاه عقل:
۶۵.....	ادله مخالفان با نقش عقل در تفسیر:
۶۶.....	پاسخ موافقان با نقش عقل در فهم قرآن:
۶۸.....	تفاوت تفسیر عقلی با تفاسیر فلسفی، کلامی:
۹۳.....	فصل دوم: فهم مبانی و اصول تفسیر عرفانی
۹۴.....	مقدمه
۹۵.....	نخست: اصول تفسیر عرفانی با رویکرد قرآنی:
۹۵.....	۱. آگاهی به تأویل کتاب:
۹۶.....	۲. اقتضای تدبر در قرآن:
۹۷.....	۳. تنوع آیات قرآن:
۹۹.....	۴. اوصاف خاص قرآن و لازمه آنها:
۱۰۰.....	۵. حصر دریافت حقایق قرآن:
۱۰۱.....	۶. ذومراتب بودن قرآن در عرصه هدایتگری:
۱۰۲.....	۷. وجود مفاهیم عرفانی در قرآن:
۱۰۳.....	دوم: دلایل تفسیر عرفانی با رویکرد حدیثی:
۱۰۳.....	۱. ظاهر و باطن داشتن قرآن:
۱۰۶.....	۲. سطوح متفاوت ادراک مردم:
۱۰۷.....	سوم: دلایل تفسیر عرفانی با رویکرد عقلانی:
۱۰۷.....	۱. رمز گونه بودن کلام خدا و سخنان انبیا:
۱۱۰.....	۲. وضع الفاظ برای حقائق و ارواح معانی:
۱۱۲.....	۳. اقتضای ضرورت سلوک الی الله:
۱۱۳.....	۴. همانندی کتاب تدوین با کتاب تکوین:

۵. مفهوم یابی اسلام و ایمان.....	۱۱۵
۶. تقسیم عام و خاصی مسلمانان.....	۱۱۷
۷. همسویی با رسالت تفسیر.....	۱۱۸
چکیده بحث.....	۱۲۰
فصل سوم: تحلیل تأویل در تفسیر عرفانی.....	۱۲۱
مقدمه؛.....	۱۲۲
تأویل در لغت و اصطلاح.....	۱۲۲
دو رویکرد مختلف به تبیین تأویل در قول.....	۱۲۳
الف - مقوله ذهنی و مفهومی.....	۱۲۳
ب - مقوله عینی و خارجی.....	۱۲۴
گونه های مختلف تأویل.....	۱۲۷
معنای تأویل از منظر مفسران عارف.....	۱۲۷
گونه های مختلف تأویل عرفانی.....	۱۲۹
۱. تأویل عرفان نظری.....	۱۲۹
۲. تأویل عرفانی فیضی یا اشاری.....	۱۳۰
۳. تأویل انفسی.....	۱۳۰
۴. تأویل حروفی.....	۱۳۱
علل گرایش به تأویل عرفانی در تفسیر.....	۱۳۱
۱. دلایل قرآنی؛.....	۱۳۱
۲. دلیل عقلی.....	۱۳۳
۳. دلیل تلفیقی از نقل و عقل.....	۱۳۴
ادله برخورداری قرآن از حقایق باطنی.....	۱۳۴
الف - احادیث.....	۱۳۵
ب - نوع خاص نزول خود قرآن.....	۱۳۵
ج - اسامی ویژه قرآن.....	۱۳۶

- د- همانندی قرآن، عالم آفاقی و عالم انفسی ۱۳۷
- طرق وقوف بر تأویل قرآن ۱۳۹
- تحلیل ارتباط تفسیر به رأی و تأویل ۱۴۱
- معیارهای شناسایی تفسیر به رأی ۱۴۴
- ادله عدم تطبیق تفسیر به رأی بر تأویل اشاری یا فیضی ۱۴۵
- اول: عدم مقایسه کلام خدایی با کلام بشری ۱۴۵
- دوم: حس مخاطب با خداوند ۱۴۶
- سوم: وحیانی دانستن کلام الهی ۱۴۶
- معیارهای شناسایی تأویل ناصحیح ۱۴۹
۱. تأویل مبتنی بر تنزل وحی در حدّ تجربه عرفانی؛ ۱۴۹
۲. تأویل مبتنی بر جواز فهم متضادّ ۱۴۹
۳. تأویل مبتنی بر عقل ستیزی ۱۵۰
۴. تأویل مبتنی بر بی ضابطگی در معناشناسی واژگان ۱۵۰
۵. تأویل مبتنی بر نادیده انگاری محکّمات قرآن ۱۵۱
۶. تأویل مبتنی بر کشف و شهود خیالی ۱۵۲
۷. تأویل مبتنی بر روایات جعلی ۱۵۳
۸. تأویل مبتنی بر تسامح گری ۱۵۳
- نتیجه؛ ۱۵۴
- منابع ۱۵۶

پیشگفتار

قرآن کریم، همچون دریای بی کرانی است که ظرفیت هدایت انسانها را به سمت قله های رفیع خوشبختی و کمال را عهده دار است. از آنجا که ظرفیت انسانها هم از حیث ابعاد اخلاقی و تربیتی، سیاسی و اجتماعی، فکری و عقیدتی و... متفاوت است، نوع نگرش و بهره مندی انسانها هم برای راه یافتن به سعادت به وسیله قرآن کریم مختلف است، لذا رویکرد انسانها برای استفاده و اصطیاد معارف و علوم قرآنی و اسلامی با روشها و شیوه های متفاوت از هم است.

یکی از این روشها که برخی از محققان مسلمان، در فهم و درک آیات قرآن از آن بهره گرفته اند، روش و مکتب عرفانی است. انسانها که با تلاشها و سیر و سلوک خود محبّ خدا هستند و همینطور، انسانهای والا و برتر که در با اخذ حیات سالم در زندگی، محبوب خدا شده اند، این گونه انسانها با نگرش خاصی به تماشای و اصطیاد معارف قرآن کریم اقدام نموده اند حتی تا جاییکه نوع بهره مندی اینها از این دریا، مورد تعجب

عموم مسلمانان یا خاص محققان تفسیر قرآن گشته است. نوشته حاضر، تلاشی ناقص و کوتاه در تبیین این روش برخی از محققان تفسیر است که خواسته‌اند قرآن را با نگرش عرفانی تفسیر و تبیین نمایند. بدون شک، رویکرد عرفانی با رویکردهای دیگر مفسران در مبانی، اصول و روش تفاوت‌هایی دارد که باید آن موارد مشخص و روشن گردند. امید است که تحفه کنونی، بتواند نقاب از چهره این مسلک برداشته و حقایق ناپیدای آن را برای طالبان و مشتاقان این راه روشن بکند.